

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

*Självständigt arbete inom det
fritidspedagogiska området 15hp*

Obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet

Vårdnadshavares och lärare i fritidshem
uppfattningar om läxhjälp på fritidshemmet

Författare: Erica Abrahamsson
Handledare: Marianne Dahl
Examinator: Ann-Christin Torpsten
Termin: VT18
Ämne: Utbildningsvetenskap
Nivå: Grundnivå
Kurskod: 2GN01E

Linnéuniversitetet

Institutionen för utbildningsvetenskap

Arbetets art: Examensarbete, 15 hp

Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem

Titel: Obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet – Vårdnadshavares och lärare i fritidshem uppfattningar om läxhjälp på fritidshemmet

Title: Mandatory homework assistance on Leisure-time center - Caretaker and teacher on Leisure-time center minds perceptions of homework help on Leisure-time center

Författare: Erica Abrahamsson

Handledare: Marianne Dahl

Abstrakt

Syftet med denna studie är att undersöka vilken uppfattning vårdnadshavare och lärare i fritidshem har angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet samt om fritidshemmets verksamhet får några konsekvenser om obligatorisk läxhjälp införs. Studiens metod bygger på en kvalitativ enkätundersökning med 38 vårdnadshavare samt kvalitativa personliga intervjuer med 5 olika lärare i fritidshem från 5 olika skolor. Resultatet visar att uppfattningarna som vårdnadshavare har angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet var både positiv och negativ. En del anser att läxhjälp på fritidshemmet är bra eftersom många barn har långa dagar på skolan och fritidshemmet. Andra anser tvärtom att läxhjälp är skolans ansvar och inte ska förekomma på fritidshemmet. Det framkommer även att lärare i fritidshem är överens med vårdnadshavare. Argument som förs fram är rättvisa och andra menar att fritidshemmet är ett komplement till skolan inte deras förlängda arm. Fritidshemmets verksamhet påverkas enligt vårdnadshavare och lärare i fritidshem på olika sätt. Det framkommer att läxhjälp ett par gånger i veckan inte inverkar på verksamheten, dock behövs det mer personal i så fall. Medan andra menar att utevistelse och annat påverkas.

Nyckelord

Fritidshem, lärare inom fritidshem, vårdnadshavare, läxa, läxhjälp, skola.

Innehåll

1 Inledning	4
1.1 Syfte & frågeställningar	5
1.2 Definitioner	6
1.2.1 Läxa	6
1.2.2 Olika typer av läxor och dess syfte	6
2. Bakgrund	7
2.1 Fritidshemmets historia	7
2.2 Läxor i läroplanerna	8
2.3 Tidigare forskning	8
2.3.1 Läxhjälp	8
2.3.2 Läxans betydelse	9
2.3.3 Föräldrarnas roll	9
2.3.4 Sammanfattning av tidigare forskning	10
2.4 Teorianknytning	10
3. Metod	11
3.1 Metodval	11
3.1.1 Enkät	11
3.1.2 Intervju	11
3.2 Urval	12
3.2.1 Vårdnadshavare	12
3.2.2 Fritidspedagoger	12
3.3 Forskningsetiska övervägande	13
3.4 Genomförande	13
3.5 Databearbetning och redovisning	14
3.6 Metodkritik	14
4. Resultat	16
4.1 Vårdnadshavares uppfattningar om angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet	16
4.1.1 Det ska vara en möjlighet för den som behöver, men inte ett krav för alla	16
4.1.2 Det ligger inte inom ramen för fritidshemsverksamhet att syssla med läxhjälp	17
4.1.3 På kvällen är barnen trötta utan ork och tiden kan användas till annat	18
4.1.4 En kombination där barnet gör en del av läxan på fritidshemmet och en del hemma	18
4.2 Vårdnadshavares uppfattningar kring hur obligatorisk läxhjälp kan påverka fritidshemmets verksamhet	19
4.2.1 Läxhjälp ett par gånger i veckan kan fungera bra	19
4.2.2 Det kommer att behövas mer personal	19
4.2.3 Fri lek och utevistelse begränsas	20
4.3 Fritidspedagogers uppfattningar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet	20
4.3.1 Tilltalande angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet	20
4.3.2 Kritik angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet	21

4.3.3	Påverkan på fritidshemmets verksamhet	22
4.4	Sammanfattning av resultat	23
5.	Diskussion	24
5.1	Positiva angående läxhjälp på fritidshemmet	24
5.2	Negativa angående läxhjälp på fritidshemmet	24
5.3	Konsekvenser för fritidshemmets verksamhet	25
5.4	Vidare forskning	25
	Referenser	26-28
Bilagor		
Bilaga A	– Missiv till vårdnadshavare	I
Bilaga B	– Enkätfrågor till vårdnadshavare	II
Bilaga C	– Missiv till fritidspedagoger	IV
Bilaga D	– Intervjufrågor till fritidspedagoger	V

1 Inledning

Detta är en forskningsstudie där jag har valt att undersöka vad lärare i fritidshem och vårdnadshavare har för uppfattningar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet. Om det finns några fördelar och nackdelar. Krävs det i så fall något mer av lärarna i fritidshem för att läxhjälpen ska fungera och bli så effektiv som möjligt samtidigt som den ordinarie verksamheten inte ska påverkas allt för mycket.

En annan tanke är om skoldagen istället ska förlängas så att eleverna slipper göra läxor på kvällen. För att koppla läxan till fritidshem vill jag därför undersöka vad vårdnadshavare och lärare i fritidshem anser om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet samt hur verksamheten skulle kunna påverkas om obligatorisk läxhjälp införs. Ämnet har diskuterats med jämna mellanrum i samhällsdebatten runt om i landet. Därför är jag nyfiken och intresserad av vad vårdnadshavare och lärare i fritidshem anser om läxhjälp på fritidshemmet.

I Dagens Nyheter (180125) lyfter företrädare för LO frågan om *lärfritids*, vilket innebär en fritidsverksamhet med fler stimulerande aktiviteter och fler anställda med mera. Förslaget utgår ifrån att resursstarka föräldrar kan ge sina barn en stimulerande och aktiv fritid medan arbetsföräldrar inte kan det på samma sätt. De vill att staten ska ta ett större ansvar för att det sker en samverkan mellan fritidshemmet och exempelvis Kulturskolan. Eleverna ska erbjudas avgiftsfria aktiviteter som också är en del av fritidshemmet. Även läxläsning ska finnas samt olika former av särskilt stöd men också möjlighet till fri lek.

I fritidshemmets uppdrag framgår inget om läxor eller läxhjälp, dock är fritidshemmets uppdrag enligt Skolverket (2014a) att stödja elevers utveckling av såväl inflytande och kunskap som värden, normer och ansvarstagande och att läxhjälp bör förekomma på fritidshemmet. I läroplanens (Skolverket, 2017) nya kapitel 4 framgår att undervisningen i fritidshemmet ska vara målstyrd och ge förutsättningar för elever att uppfylla de nationella målen på sikt. Genom att fritidshemmet samverkar med skolan, förskoleklassen och hemmet kan det skapas ett helhetsperspektiv av personalen där elevernas bästa sätts i fokus för den planerade verksamheten. Fritidshemmet har goda möjligheter att ge elever en meningsfull fritid samt stimulera deras lärande och framsteg eftersom många elever i förskoleklassen och årskurs 1-3 är inskrivna på fritidshemmet. På så sätt kan fritidshemmet komplettera både skolan och förskoleklassen gynna elevers lärande (a.a.).

Leijnse (2014) är en journalist på Svenska Dagbladet och bevakar utbildningsfrågor. Hon menar att läxhjälp och läxor inte har mycket gemensamt och att den kan se väldigt olik ut mellan olika skolor. Några skolor låter läxhjälpen skötas av någon annan personal istället för lärarna eller bjuder skolorna in ideella organisationer som sköter läxhjälpen. Det kan också vara att de erbjuder sina elever en plats att sitta på i lugn och ro och arbeta med sina läxor. På vissa skolor är läxhjälpen obligatorisk och ligger därför under elevens val som sker under skoltid. Oftast använder elever läxhjälpen till något annat än att göra sina läxor. Istället läser de på till prov, förbereder presentationer eller tar igen saker som de missat på grund av olika saker. Därför ses läxhjälpen istället som ett sätt att lära eleverna planera sina studier genom ett mer långsiktigt stöd. I den här artikeln utgår hon ifrån den norske forskaren Anders Bakkens studie *Evaluering av leksehjelpstilbudet 1.-4. Trinn* (2013). Hans slutsats är att när alla barnen erbjöds läxhjälp så fick de elever som hade störst behov inte ut lika mycket som de borde ha fått (a.a.).

1.1 Syfte

Syftet med denna undersökning är att studera vad vårdnadshavare och lärare i fritidshem anser angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet samt på vilket sätt verksamheten kan påverkas om obligatorisk läxhjälp införs.

Frågeställningar:

Vilka uppfattningar har lärare i fritidshem och vårdnadshavare angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet?

Vilka konsekvenser kan obligatorisk läxhjälp få för fritidshemmets verksamhet enligt lärare i fritidshem och vårdnadshavare?

1.2 Definitioner

Följande kapitel handlar om definitionen av läxa, vilka olika typer av läxor det finns samt dess syfte.

1.2.1 Läxa

Läxa förklaras i Nationalencyklopedin (2004) som en skoluppgift som är avgränsad och särskilt avsedd för hemarbete. Ordet hemuppgift går också att använda. Begreppet läxa fanns i skrift år 1561 och kom från fornsvenskans lektie, lexa. Då handlade det om läsning av ett stycke ur Bibeln som på den tiden lästes upp vid gudstjänster (a.a.).

Enligt Cooper (2007) kan läxor definieras som uppgifter som lärare delar ut till elever och som är avsedda att genomföras utanför skoltid. Ordet avsedda används eftersom studenter ibland kan göra klart hemuppgifterna under tiden i studiehallen och under bibliotekstiden, vilket accepteras av lärare. Eller till och med under lektioner som de har efteråt, vilket inte accepteras av lärare (a.a.).

Westlund (2004) har utifrån elevers texter utformat denna definition av vad läxor kan vara.

Läxor är en svårfångad hybrid som finns någonstans i gränlandet mellan uppgift och tid, arbete och fritid, skola och hem, individ och kollektiv (Westlund, 2004).

1.2.2 Olika typer av läxor och dess syfte

Enligt Skolverket (2014b) finns det olika former av läxor med olika syften. Alla läxor som eleverna får har inte samma syfte. Av de olika läxorna som tas upp i Skolverket (2014b) är repetitions- eller övningsläxan, läxor som syftar på ett innehåll som finns utanför skolan och läxor för att komma i kapp.

Repetitions- eller övningsläxan är en av de mest välkända typer av läxor som många elever av stött på under sina år i skolan. Meningen med denna läxa är att repetera och mängdträna det som eleverna har studerat i skolan och som de redan förstått. Multiplikationstabellen och glosläxor är exempel på denna sorts läxa. Läxor som syftar till att komma i kontakt med innehåll som finns utanför skolan är sådana läxor som inte kan genomföras i skolan på grund av praktiska skäl. Ett sådant exempel kan vara att de ska intervjua sina vårdnadshavare om en specifik sak. Läxor för att komma i kapp har syftet att elever som har missat något i undervisningen på grund av ledighet eller sjukdom ska få chansen att ta igen förlorad tid. Detta finns ofta ingen möjlighet att göra under skoltid och därför får eleven läxa att göra hemma (Skolverket, 2014b).

Enligt Skolverket (2016) är det viktigt att läxor hänger ihop med den övriga undervisningen, förbereds, förklaras och följs upp i undervisningen för att läxan ska bli ett så bra stöd för eleverna som möjligt. Elevens hemförhållanden riskerar att påverkas i fall läxan är dåligt förberedd. Det är också viktigt att läraren i grundskolan följer upp läxan annars finns det en stor risk att läxan upplevs som meningslös.

2 Bakgrund

Följande kapitel handlar om hur fritidshemmet växte fram från att kallas arbetsstuga till nuvarande fritidshem. Kapitlet behandlar även vad som framgår i de äldre läroplanerna angående läxor, från 1962 och framåt. Därutöver presenteras tidigare forskning om läxor, läxhjälp och vårdnadshavares uppfattningar om läxor.

2.1 Fritidshemmets framväxt

Enligt Rohlin (2001) brukar föregångaren till fritidshemmet kallas för arbetsstugan och den uppkom i slutet av 1800-talet. Vid denna tid var det stor fattigdom i Sverige och industrierna expanderade. Arbetsstugorna införskaffades eftersom de fattiga familjernas barn tvingades ut i arbete eller till snatteri och tiggeri. Av denna anledning gick inte barnen i skolan som de borde göra och detta uppmärksammades av Anna Hierta Retzius och Fridtjuv Berg som var initiativtagare till arbetsstugorna. Arbetsstugornas syfte var att minska fattigdomen hos barnen genom att uppfostra dem till arbetare, men också för att få dem att gå till skolan mer. När skoldagen var slut gick barnen till arbetsstugorna och fick en portion mat. I arbetsstugorna fick barnen bland annat lära sig laga skor och kläder, tillverka borstar, tofflor, bastsaker och korgar. Arbetstanken var dominerande och stugorna var kompletteringsanstalter till skolan och låg under folkskoledirektionen. Det var ideellt arbetande kvinnor som hade ansvar för stugorna samt hantverkare (a.a.).

Under 1930-talet var bland annat Alva Myrdal involverad i ett uppror mot barnarbete och när ansvaret för arbetsstugorna 1933 övergick från folkskoledirektionen till barnavårdsnämnden började verksamheten istället kallas för eftermiddagshem. I eftermiddagshemmet var rekreation det främsta syftet och ett ledord var bland annat fri sysselsättning. Utevistelse och lek är två exempel på vad barnen skulle ha tillgång till när de var på eftermiddagshemmet. Även läxläsning var en av de sysselsättningar som bedrevs i eftermiddagshemmen. Det var barnträdgårdslärarinnor (föregångare till förskollärarna) som arbetade på eftermiddagshemmet. Största fokus i både arbetsstugorna och på eftermiddagshemmen var att lära ut disciplinering i form av att passa tider, läsa läxor, inte skolka och lära sig gott bordsskick med mera (Rohlin, 2012).

Begreppet fritidshem började användas under 1970-talet och verksamheten vände sig till barn mellan 7 och 10 år och behövde omsorg före och efter skolan. Uppgiften som fritidshemmet hade vid denna tid var att ge barnen tillfälle till vilsam avkoppling, sport, läxläsning, besök i skog och mark samt måltider i en hemliknande miljö. Fritidshemmets verksamhet lät även barnen få uttrycka sin verksamhetslust, stimulerade fritt skapande och husliga arbeten. Skolan fick genom läroplanen för grundskolan, Lgr 1969, i uppgift att organisera fritidsverksamheter både i anslutning till och under skoldagen. Detta kallades för FA (fria aktiviteter) och det var oftast personalen på fritidshemmet som hade ansvar för FA. I linje med denna utveckling utökades dessa aktiviteter och även samarbetet med verksamheten i skolan (Gummesson 1992; Ursberg 1996; Rohlin 2001).

Begreppet fritidspedagog kom till 1966 och bakgrunden var en utbyggnad under 1960-talet av just fritidshemmen. I Norrköping startade den allra första utbildningen för fritidspedagoger. Utbildningen grundade sig på förskollärarytbildningen men hade också inriktning mot skolbarnsomsorgen för barn mellan sju till tolv år (Haglund, 2004).

Under åren har utbildningen för fritidspedagoger förändrats. I början av 2000-talet skedde en av de största förändringarna när den nya lärarutbildningsreformen uppstod och begreppet fritidspedagog istället byttes till lärare med arbete i fritidshem. (SOU 2008:109)

Fritidshemmet har idag även ett eget kapitel i läroplanen där det bland annat står om fritidshemmets centrala mål och syften (Skolverket, 2011).

2.2 Läxor i läroplanerna

Hellsten (1997) framhåller i en artikel att det inte framgår mycket om läxor i läroplanerna. Den läroplanen som mest omnämner läxan är Lgr62 (Skolöverstyrelsen, 1962). I den beskrivs hemuppgifter som en betydelsefull del i elevernas ”arbetsfostran”, det framgår även att det är en möjlighet för eleverna att få sina färdigheter och kunskaper bekräftade.

När Läroplanen för grundskolan 1969 kom presenteras istället ett avstånd från läxan, dock öppnas dörren för läxor genom formuleringen att läxor bör vara frivilliga i största möjliga utsträckning (Skolöverstyrelsen, 1969).

Skolöverstyrelsen (1980) är den läroplan som brukar betraktas som åter införde läxan i skolan var Läroplanen för grundskolan 1980. Det som då framgick av läxor var att en del av skolans arbetssätt innefattar hemuppgifter till eleverna. Enligt Hellsten (1997) är det märkligt att läroplanen från 1980 avhandlar läxor på endast tretton rader med tanke på all diskussion som funnits under 1970-talet kring läxors vara eller icke vara. Under 1990-talet fick läxan tillbaka sin status i grundskolan och detta ifrågasattes allt mindre. Dock försvann de ur de officiella dokumenten (a.a.).

I den nuvarande läroplanen (Skolverket, 2011) nämns läxor fortfarande inte, dock ifrågasätts läxor mer och mer.

Det saknas lagar och regler om vad som gäller för läxor, en del skolor använder sig av läxor och andra inte gör det. Oavsett hur det ser ut på skolorna ska de se till att alla elever når kunskapskraven, att varje elev utvecklas och att undervisningen är likvärdig. Lärarledd undervisning som eleverna har rätt till kan inte ersättas av läxor, eftersom det inte står skrivet i skollagen är det upp till varje skola om de vill att deras elever ska ha läxor eller inte. Alltså är inte läxor obligatoriska (Skolverket, 2016).

2.3 Tidigare forskning om läxor

Nedan följer en presentation av tidigare forskning kring läxhjälp, läxans betydelse samt vårdnadshavares inställning till läxor.

2.3.1 Läxhjälp

Enligt Backe-Hansen m.fl. (2013) införde Norge 2010 att skolorna har skyldighet att erbjuda läxhjälp till alla elever i årskurs 1-4. När denna modell sedan utvärderades hade medelvärde på de nationella proven ökat. De som drog mest nytta av läxhjälpen var starka elever med bra stöd hemifrån. Medan elever med svaga resultat var svåra att locka till läxhjälpen och på så sätt syntes ingen förbättring på deras resultat.

Enligt Gu och Kristoffersson (2015) är läxhjälpen i vissa skolor förlagd under lärarnas arbetstid när arbetslaget har möte eller planering. De lärare som har elever i läxhjälpen måste befinna sig på två platser och måste därför gå emellan mötet och läxhjälpen där eleverna sitter. Många lärare anser att läxhjälp gynnar elever som är i behov av mer stöd. Att läxor och läxhjälp kan ge mer begåvade elever större utmaningar värderas inte lika högt av lärare.

2.3.2 Läxans betydelse

Strandberg (2013) pekar på genom sin forskning att samarbetsläxor i ämnen som svenska och SO kan bidra till att undervisningen varierar och att möjligheten till utveckling av fantasi hos eleverna samt förmåga att kunna växla mellan olika perspektiv kan gynnas. Läxor där eleverna till exempel studerar och undersöker olika saker, får bidra med innehållet i undervisningen med mera ökar elevers utveckling. Dock kan inte alla läxor vara dynamiska utan elever måste även få möjlighet att öva och träna på olika sorters delar. Strandberg (2016) menar att det finns läxor som leder till orättvisor. Eftersom vissa läxor gynnar de elever med föräldrar som är högskoleutbildade finns det en lösning som många skolor har tagit till, den är att erbjuda lärarledd läxhjälp på skolan.

Enligt Gu och Kristoffersson (2015) ses läxor som användbara i ämnena matematik och språk, eftersom matematik och språk kräver en del fördjupade kunskaper som studenterna har svårt att lära sig under endast en lektion utan istället måste upprepas över en längre period. Ett antal lärare menar att läxor är viktigt för språkinläring i termer av att memorera nya ord så att eleverna kan bygga upp sitt vokabulär. Begreppet repetition är begrepp som ofta används av lärarna. Majoriteten av lärarna ser inte relationerna mellan läxor och utveckling av elevernas självreglering, bättre förmåga till tidshantering och föräldraengagemang. En del lärare vill att eleverna ska vara fria från läxor eller att läxorna minimeras. Om eleverna skulle arbeta mer effektivt under skoltid skulle det inte vara nödvändigt att ge läxor. Eftersom de elever som inte får det stöd han/hon behöver hemifrån kan de komma att bli ännu mer efter med skolarbetet än vad han/hon var tidigare.

2.3.3 Vårdnadshavares inställning till läxor

Enligt Núñez m.fl. (2015) upplevs föräldrarnas engagemang varierande kring läxor och det är betydelsefullt relaterat till barnens handlande som varierar beroende på vilken årskurs barnen går i. Specifikt för barn i årskurs fem och sex upplevdes föräldrastöd inte så betydelsefullt förknippande med några av barnens handlingsätt kring läxor, det vill säga mängden färdiggjord läxa och hur lång tid det tar att göra färdigt läxan.

Leo (2004) menar att det spelar en stor roll vad föräldrarna har för synpunkter angående läxor och de lärare som intervjuades i studien betonar att föräldrarnas betydelse är starkt påtryckande. Lärarna menar att de ibland ger läxor bara för att föräldrarna önskar och de känner sig tvungna att ge eleverna fler läxor än vad de gör för tillfället. En annan lärare uttalar sig liknande och föräldrarna säger att läxor är en form av studiedisciplin som de vill att deras barn ska lära sig. Enligt Leo (2004) baserar de intervjuade vårdnadshavare sin uppfattning om läxor utifrån hur de själva upplevde läxor som barn. De har också självklart en stark påverkan av hur deras barn upplevt skolgången samt läxorna. Många vårdnadshavare är positiva till att ge läxor och om deras barn är positiva till det är det bara roligt enligt vårdnadshavarna. Vissa av dem lägger sig inte i om deras barn har

läxor eller inte. Medan andra är lite mer tveksamma till det och börjar fundera på om läxor är rätt överhuvudtaget. Parallell jämförelse är att om alla vuxna skulle ta med sig sitt arbete hem och behövde arbeta på kvällen. Vårdnadshavarna anser att det är viktigt att koppla av och vara ledig när de inte arbetar, samma sak gäller då självklart barnen (a.a.).

2.3.4 Sammanfattning av tidigare forskning

I Norge har samtliga skolor sedan 2010 en skyldighet att erbjuda läxhjälp. De elever som drog mest nytta utav läxhjälp var de elever som hade bra stöd från sina vårdnadshavare. Många svenska lärare anser istället att läxhjälp gynnar de elever som är i behov av stöd. I vissa fall har läxor och läxhjälp inte alls något gemensamt och det skiljer sig mellan olika skolor. Det finns ofta olika syften med olika läxor. Läxor som innebär att eleverna exempelvis undersöker olika saker och får vara delaktiga i vad en del lektioner ska innehålla med mera kan i många fall öka elevernas utveckling. En del lärare menar att läxor är viktigt för språkinläring i termer av att memorera nya ord så att eleverna kan bygga upp sitt ordförråd. Andra lärare framhåller att om eleverna arbetar bra och gör det de ska på lektionerna behövs inte läxor överhuvudtaget. Vårdnadshavare har en stark påverkan på sina barns skolgång och en del lärare ger läxor bara för vårdnadshavares skull medan andra jämför med hur det skulle vara om vuxna fick ta med sig arbetet hem efter arbetsdagens slut.

2.4 Teorianknytning

Vid planering av undervisning finns olika teorier på elevers kunskapsutveckling. Både Vygotskij och Piaget var födda år 1896 och kom bland annat fram till olika aspekter av utveckling och lärande hos elever. Det kan vara ett av många perspektiv att ta hänsyn till och förhålla sig till att ge eller inte ge läxor.

Vygotskij (1978) menar att det är viktigt att lägga stort fokus på det eleverna ska lära sig och inte att undervisningen ska vara fokuserad på det som redan är färdigt. För att elever ska utvecklas socialt och intellektuellt är processen för lärande i undervisning och lek bra förutsättningar. Genom att lärare skapar lärandesituationer får eleverna möjlighet att lösa problem och lära sig genom att upptäcka olika strategier, vilket leder till större möjligheter för elever att lära sig. Beroende på vilket perspektiv man väljer att se på hur elever skulle kunna lära sig genom läxa kan få olika utgång. Läxor måste utmana eleven och Vygotskij (1978) menar att lärande sker tillsammans med andra vilket betonar vikten av att göra läxor tillsammans med någon. Enligt Piaget & Inhelder (1973) sker lärande hos människor utifrån olika inlärningsnivåer, vilket innebär vikten av att ta hänsyn till varje elevs förutsättningar och i vilken inlärningsnivå eleven befinner sig i. Piaget betonar individens inre lärande och enligt hans teorier om lärande är det viktigt att eleven är mogen att kunna göra sin läxa. Med denna utgångspunkt är det viktigt att varje individ har sin egen läxa och gruppen runt omkring är mindre viktig.

3 Metod

Denna studie fokuserar på vad vårdnadshavare och lärare i fritidshem anser om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet samt vilka konsekvenser som fritidshemmets verksamhet kan få av obligatorisk läxhjälp. I kommande kapitel beskrivs metodval, urval, genomförande och databearbetning.

3.1 Metodval

För att undersöka vad vårdnadshavare och lärare i fritidshem har för uppfattningar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet samt dess konsekvenser för verksamheten har jag använt mig av två olika metoder. Dessa är enkät och intervju.

3.1.1 Enkäter

Enligt Trost (2012) liknar enkäter personliga intervjuer till stor del förutom att det som är karakteristiskt för enkäter är att det inte finns någon intervjuare med i bilden eller att den som svarar på frågorna själv observerar sina svar. Begreppet enkät kommer ursprungligen från franskans *enquête* och betyder bokstavligen rundfråga. Det svenska språket har med tiden lett till att begreppet enkät tolkas som frågor som den besvarande svarar på själv.

Enligt Trost (2012) är det skillnad på postenkät och gruppenkät. Postenkäter sänds oftast med post. Gruppenkäter är vanligt förekommande på platser där flera är samlade exempelvis i skolor. På så sätt kan man nå flera med sitt frågeformulär. Nu för tiden är det också vanligt att skicka enkäter via e-post eller att enkäten ligger ute på internet och besvaras via en dator. I min forskningsstudie valde jag att göra enkäten på internet och på detta sätt kunde besvaras via en dator. Jag valde den här metoden för att jag ansåg att det är lättare för vårdnadshavarna att sitta hemma i lugn och ro än när de är på väg för att hämta sina barn på fritidshemmet och har bråttom hem.

När jag utformade min enkät (bilaga B) funderade jag över hur den skulle se ut, hur många frågor den skulle innehålla och om den skulle vara i pappersformat eller via en länk på internet. Först övervägde jag att ha en enkät i pappersformat men efter lite funderande tänkte jag att det kanske är smidigare att genomföra den på internet istället. Jag studerade olika webbsidor där man kunde göra sin egen enkät och bestämde mig för en sida som hette enkät.se.

3.1.2 Intervjuer

Det finns flera olika metoder för att samla in data vid forskning och enligt Denscombe (2016) är intervju en metod. Vid forskningsintervjuer samlas data in i form av människors svar på frågorna som forskaren ställer. Både vid intervju och enkät produceras data i form av det som människor berättar. Enligt Denscombe är det lämpligt att använda forskningsintervjuer vid ett litet forskningsprojekt, vilket jag anser att mitt självständiga arbete är. Denscombe menar att intervjuer är lämpliga när syftet är att studera sammansatta och knappt märkbara fenomen som till exempel uppfattningar, åsikter, erfarenheter och känslor. I min forskningsstudie undersöker jag ett sådant fenomen som Denscombe (2016) nämner då jag studerar vad vårdnadshavare och pedagoger har för uppfattningar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet.

Jag utformade mina intervjufrågor genom att läsa litteratur och därefter att formulera frågor (bilaga D).

Enligt Denscombe (2016) finns det flera olika sätt att utföra intervjuer. Det är personliga intervjuer, gruppintervjuer och fokusgrupper. Det som jag har använt mig av under mitt arbete är de personliga intervjuerna därför att jag ansåg att det var en fördel att intervjua lärarna i fritidshem enskilt istället för i grupp.

En personlig intervju innebär att det sker ett möte mellan en informant och en forskare, och är den vanligaste formen av intervju. En personlig intervju är ganska enkel att genomföra eftersom det räcker med att två personer har möjlighet att träffas vid en och samma tidpunkt. Ett annat motiv är att de uppfattningar som nämns under intervjun kommer från en och samma person. Det gör det enklare för forskaren att i efterhand veta vem som har sagt vad och uppfatta speciella synpunkter. Vid transkribering av material har forskaren bara en röst att känna igen (Denscombe, 2016).

3.2 Urval

För att samla in det empiriska materialet inför min studie tog jag kontakt med alla 120 vårdnadshavarna på fritidshemmet där jag hade min verksamhetsförlagda utbildning i form av ett mail. Min handledare skickade ut ett mail med information om vad (bilaga A). I mailet fanns en länk till en enkät online med frågor (bilaga B). Alla 38 deltagare gjorde enkäten online men jag hade även enkäten i pappersformat i fall någon av deltagarna inte hade möjlighet att genomföra den online. När jag därefter skulle kontakta lärare i fritidshem för att fråga om de hade möjlighet att delta i min studie skickade jag ut ett mail (bilaga C) till 20 lärare i fritidshem i kommunen jag då arbetade i samt två grannkommuner. I mailet berättade jag vad min studie handlade om och om det var någon som ville delta i en intervju. De 5 som svarade ja fick vara med och jag åkte ut till deras arbetsplatser och intervjuade dem. Jag använde mig då av frågorna i bilaga D. De valda vårdnadshavarna och lärare i fritidshem har fått fiktiva namn i form av siffror och bokstäver för att bli konfidentiella.

3.2.1 Vårdnadshavare

Vårdnadshavarna som hade sitt/sina barn inskrivna på fritidshemmet där jag gjorde min VFU (verksamhetsförlagda utbildning) och fick möjlighet att genomföra en enkät online via internet. Av de 120 utskick som gjordes deltog sammanlagt 38 vårdnadshavare. Det var vårdnadshavare från två olika avdelningar med barn i åldrarna 6-12 år. Med tanke på att det var en enkät via internet var vårdnadshavarna redan från början anonyma men för att skilja deras svar åt fick de fiktiva namn i form av siffror från ett till sexton.

3.2.2 Lärare i fritidshem

I studien ingick 5 lärare i fritidshem från tre olika kommuner och fick nya fiktiva namn i form av bokstäver från A till E. Lärare i fritidshem A har arbetat inom verksamheten i 35 år, hen arbetar just nu på en avdelning med 35 barn inskrivna i åldrarna 9-12 år. Lärare i fritidshem B har arbetat inom verksamheten i 25 år och jobbar på en avdelning med 45 barn inskrivna i åldrarna 6-10 år. Lärare i fritidshem C har arbetat inom verksamheten i 30 år och på avdelningen där hen arbetar finns 36 barn inskrivna i åldrarna 6-8 år. Lärare i fritidshem D har arbetat inom verksamheten i 15 år, på den avdelningen som hen jobbar på är det 24 barn inskrivna i åldrarna 8-12 år. Lärare i

fritidshem E har arbetat inom verksamheten i cirka 2 år, just nu arbetar hen på en avdelning där 62 barn är inskrivna i åldrarna 6-8 år.

3.3 Forskningsetiska övervägande

Inför mina studier gjordes etiska övervägande med hjälp av *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning* (Vetenskapsrådet, 2002). I denna publikation presenteras fyra olika principer som forskaren ska överväga i sina studier. *Informationskravet* innebär att forskaren ska informera de aktuella deltagarna om den aktuella forskningsuppgiftens syfte. Det gjorde jag i form av två missivbrev (bilaga A) och (bilaga C) som jag skickade ut för att informera mina respondenter. *Samtyckeskravet* innebär att de som deltar i forskningen har själva rätt att bestämma över sin medverkan. Inget samtycke behövde inhämtas från mina respondenter eftersom det inte deltog några under 15 år och deltagarna fick själva bestämma om de ville delta eftersom det var en webbenkät som de fick svara på om de ville samt valfria intervjuer för lärare i fritidshem. *Konfidentialitetskravet* innebär att alla som deltar i en studie har rätt till anonymitet. I min studie har både vårdnadshavare och lärare i fritidshem fått fiktiva namn för att få vara anonyma. *Nyttjandekravet* innebär att det materialet forskaren samlar in får enbart användas till den avsedda studien, vilket framgick i mina missivbrev (a.a.).

3.4 Genomförande

I enkätundersökningen deltog 38 vårdnadshavare, 23 kvinnor och 15 män och i intervjuundersökningen deltog fem lärare i fritidshem från tre olika kommuner, 4 kvinnor och 1 man. De hade mellan 2-35 år i verksamheten och 24-62 barn inskrivna som hade en ålder mellan 6-12 år. De fick bland annat svara på vad de ansåg om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet och hur de ansåg att verksamheten på fritidshemmet skulle påverkas om det infördes obligatorisk läxhjälp.

När enkäten (bilaga B) var färdig skickades en länk ut till vårdnadshavarna på min VFU-skola och angav att det också fanns möjlighet att genomföra den i pappersformat om man önskade dock var det inte någon deltagare som gjorde det utan alla svarade på enkäten via länken och därefter påbörjade jag databearbetningen.

När frågorna (bilaga D) till intervjun var färdiga skickade jag ut förfrågningar till lärare i fritidshem i kommunen jag arbetade i just då samt till några i grannkommunerna där jag tidigare haft verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i. Det var fem personer som tackade ja till att medverka i intervjuerna, vi bestämde datum och tidpunkt för att mötas och jag åkte ut till skolorna som de arbetade på. Efter dessa 5 intervjuer börjades återigen databearbetningen.

När databearbetningen av både enkäter och intervjuer var klara började jag analysera resultatet och skriva ner vad jag kommit fram till.

3.5 Databearbetning och redovisning

Data som samlats in under min enkätundersökning sammanställdes noggrant och jag letade efter återkommande begrepp under de olika frågorna. Därefter delades svaren upp i olika kategorier för att få fram vad vårdnadshavare anser om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet och hur verksamheten skulle påverkas om det infördes obligatorisk läxhjälp. Här efter följde en analys av resultat.

Data som samlats in under de inspelade intervjuerna renskrevs ordagrant på dator och genomlästes ett antal gånger för att jag skulle bli väl bekant med det insamlade materialet. Därefter letade jag efter återkommande begrepp under de olika frågorna. Första frågeställningen jag började behandla var ”Vilka uppfattningar har lärare i fritidshem angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet?” För att förstå innebörden av denna frågeställning läste jag grundligt de svar på frågor som just berörde vad lärare i fritidshem ansåg om läxhjälp på fritidshemmet och varför de ansåg just så. I de renskrivna dokumenten gjorde jag markeringar där svaren var utmärkande och på så sätt kunde jag sammanställa mina resultat. Likadant gjorde jag med min andra frågeställning ”Vilka konsekvenser kan obligatorisk läxhjälp få för fritidshemmets verksamhet?” Därefter följde en analys.

Utifrån syfte och frågeställningar har följande teman framträtt.

- Det ska vara en möjlighet för den som behöver, men inte ett krav för alla
- Det ligger inte inom ramen för fritidshemsverksamhet att syssla med läxläsning
- På kvällen är barnen trötta utan ork och tiden kan användas till annat
- En kombination där barnet gör en del läxa på fritidshemmet och en del hemma
- Läxhjälp ett par gånger i veckan kan fungera bra
- Det kommer behövas mer personal
- Fri lek och utevistelse riskeras begränsas
- Tilltalade angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet
- Kritik angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet
- Påverkan på fritidshemmets verksamhet

3.6 Metodkritik

I denna del kommer jag att föra en diskussion kring mitt val av metoder och motiv till val av metod. Jag kommer även att diskutera fördelar och nackdelar med mitt metodval.

Jag valde två metoder för att samla in data, metoderna var enkätundersökning och intervju. Dessa två metoder valde jag därför att jag ansåg att de fungerade för att uppnå syftet och för att kunna besvara mina två frågeställningar angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet. Vårdnadshavarna skulle få svara på en enkätundersökning med tanke på att det var ett enkelt sätt att nå ut till flera. Jag ville få så många svar som möjlig på kort tid och då såg jag enkätundersökning som ett bra val. Jag valde att intervjua lärare i fritidshem för att få en djupare förståelse och uppfattningar kring mitt valda ämne. Denscombe (2016) skriver om att intervjuer är lämpliga när det handlar om småskaliga projekt. Han menar att intervjuer passar bra när man vill förstå någon på djupet angående deras uppfattningar och erfarenheter, vilket var det syfte min forskningsstudie har.

Enkätundersökningen valde jag att göra på internet så att vårdnadshavarna kunde göra den hemma via datorn eller telefonen. Fördelarna är att det är lätt för dem att svara när de har tid och det var enkelt att se resultatet på varje fråga eftersom det räknades ut på den sidan som jag använde mig av. Nackdelarna med enkätundersökning på internet är att ibland fungerar inte länken som den ska, vilket jag fick erfara. Några vårdnadshavare hörde då av sig till mig och fick den skickad till sig igen. Jag kan tänka mig att det var många som inte gjorde det, som istället valde att inte höra av sig till mig. Av denna anledning blev det bortfall. Eftersom enkäten var online gick det inte att ställa frågor till mig personligen vilket kan ha gjort det svårare för vårdnadshavarna, dock är detta något som jag aldrig kommer att få veta.

Intervjuerna valde jag att göra med en informant i taget, det vill säga en personlig intervju. Fördelarna var att jag endast behövde fokusera på en person i taget vilket gjorde att jag kände mig tryggare i att ställa frågor. I och med att jag åkte ut och besökte informanterna på deras arbetsplatser kändes det mer personligt, än i fall vi skulle haft intervjun via videosamtal eller dylikt. En av nackdelarna som Denscombe (2016) skriver om är att intervju som metod är tidskrävande vilket även jag lade märket till. Det tog lång tid att transkribera intervjuinspelningarna då det var mycket upprepande av samma text för att förstå innebörden på djupet. Det var också svårt att inte lägga sig i och jag avslutade lätt informantens meningar, vilket jag anser efteråt att det antagligen berodde på att jag är oerfaren på att genomföra intervjuer och att det kanske skulle behövts några extra intervjuer för att jag skulle få mera erfarenhet av denna metod.

4 Resultat

I följande avsnitt redovisas resultat från enkätundersökningen med vårdnadshavare samt intervjuer med lärare i fritidshem.

4.1 Vårdnadshavares uppfattningar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet

Nedan redovisas vårdnadshavares uppfattningar om de möjligheter läxhjälp skulle kunna ge på fritidshemmet.

4.1.1 Det ska vara en möjlighet för den som behöver, men inte ett krav för alla

Många vårdnadshavare är positiva till läxhjälp på fritidshemmet och tycker att det är en bra idé men då ska den inte vara obligatorisk. När de kommer hem har de svårt att motivera barnen att göra sina läxor eftersom barnen vill göra annat och då blir det lätt bråk och diskussioner. Finns möjligheten att få läxhjälp på fritidshemmet kanske barnen ser vinsten av att göra sina läxor där. På kvällstid har många barn exempelvis idrottsaktiviteter. Att ha en fast tid i veckan när alla som behöver kan få läxhjälp anser vårdnadshavare är en bra lösning. För en del familjer är läxläsning en ständig kamp och att göra läxan tillsammans med flera andra på fritidshemmet kan göra läxläsningen positivare och roligare för barnen. Man kanske inte kan kräva av personalen att de alltid ska hjälpa till men en obligatorisk stund där eleverna samlades och läste läxor vore bra, menar en annan vårdnadshavare. Vårdnadshavare 1 berättar:

Så som samhället ser ut idag med två oftast heltidsarbetande föräldrar tror jag att det skulle vara ett bra alternativ som bör kunna erbjudas (Vårdnadshavare 1).

I citatet ovan ger Vårdnadshavare 1 uttryck för vad hen anser om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet. Hen menar på att det skulle vara ett bra alternativ då oftast båda föräldrarna arbetar heltid och det finns ont om tid när man kommer hem.

Vårdnadshavare 2 berättar:

Mitt barn tillhör de som gärna gör sina läxor och det är inget problem, tar bara ett par minuter för henne att göra dem. Däremot skulle jag uppskattat det när hennes storebror var mindre (Vårdnadshavare 2).

I Vårdnadshavare 2:s fall hade det varit bra om möjligheten angående läxhjälp funnits för hennes son som hon menar behövde mer hjälp än vad hennes dotter behöver.

4.1.2 Det ligger inte inom ramen för fritidshemsverksamhet att syssla med läxläsning

Några av vårdnadshavarna berättar att de inte vill att deras barn ska få läxhjälp på fritidshemmet, bland annat på grund av att de anser att verksamheten på fritidshemmet inte ska innehålla läxläsning. Vårdnadshavare 3 berättar:

Det ligger inte inom ramen för fritidsverksamhet att syssla med läxläsning. För min del är det värt att ifrågasätta läxa överhuvudtaget. Skolan och lärarens uppdrag ska innebära att läxor inte behöver finnas. Flera exempel visar på att läxfria elever presterar bättre än de elever som har läxor (Vårdnadshavare 3).

Vårdnadshavare 3 menar att fritidshemsverksamheten inte ska innefatta läxläsning utan anser att läxor bör ifrågasättas. Hen hänvisar till exempel från andra skolor som visar att de elever som är läxfria presterar bättre än de elever som har läxor.

Vårdnadshavare 4 anser att ansvaret inte ligger hos fritidshemspersonalen utan att skolan ska stå för läxhjälpen och bedriva den i ett särskilt klassrum där det är lite lugnare.

Tycker nog att det ska finnas läxhjälp på skolan för dom som känner att dom behöver det. Vet dock inte om det ska vara på fritids kan nog tycka att det ska finnas ett klassrum för detta där det är lite lugnare (Vårdnadshavare 4).

Vårdnadshavare 4 anser att läxhjälp är bra för de som känner att de behöver lite extra hjälp men att skolan i så fall ska ta hand om den stunden som det erbjuds läxhjälp. Detta bör då ske i ett klassrum som är lite lugnare istället för på fritidshemmet där det ofta är ganska hög ljudnivå.

Vårdnadshavare 5 berättar:

Det ska inte vara fritidspersonalens ansvar gällande läxläsning utan föräldrarna ihop med barnen (Vårdnadshavare 5).

Vårdnadshavare 5 menar att det inte är fritidshemspersonalens ansvar när det handlar om läxläsning istället bör föräldrarna tillsammans med sitt/sina barn ansvara för att läxorna blir gjorda.

En vårdnadshavare är kluven kring förslaget om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet är det rätta eller inte. Hen menar att fritidshemmet ska vara en plats där barnen kan mötas och leka. Skolarbetet tar mycket tid redan nu gällande dagens alla timmar.

Vårdnadshavare 6 berättar:

Mitt barn behöver annan verksamhet på fritids i form av lek. Läxan fungerar bra att göra hemma. Dessutom vill jag ha koll på läxan. (Vårdnadshavare 6)

Vårdnadshavare 6 anser att hennes barn inte är i något behov av läxhjälp på fritidshemmet eftersom läxan fungerar så bra att göra hemma.

4.1.3 På kvällen är barnen trötta utan ork och tiden kan användas till annat

Många vårdnadshavare berättar att deras barn är trötta när de kommer hem efter långa dagar i skolan och på fritidshemmet och att det skulle vara till stor hjälp om det fanns en möjlighet för barnen att utföra läxorna på fritidshemmet istället.

Vårdnadshavare 7 berättar:

På kvällen när de kommer hem från fritids vid 17.30 är både barn och föräldrar trötta. Då vill man hellre umgås med varandra (Vårdnadshavare 7).

Vårdnadshavare 7 menar att det blir långa dagar för barnen och alla är trötta när de kommer hem. De vill förstås hellre umgås med varandra än att göra läxor. Därför är det enligt hen bättre att barnen får göra sina läxor på fritidshemmet.

En del vårdnadshavare menar att det hade varit en fördel om deras barn fick göra läxan på fritidshemmet eftersom när de kommer hem sent på kvällen är trötta och det blir onödigt mycket konflikter om att läxan ska göras. Vårdnadshavare 8 berättar:

Tycker det vore toppen de dagar barnet är länge på fritids. Barnen är trötta efter en lång dag på skolan/fritids och ska äta middag när de kommer hem och sedan göra läxa är jobbigt för dem (Vårdnadshavare 8).

Vårdnadshavare 8 anser att läxhjälp på fritidshemmet vore mycket bra då barnen är trötta när de kommer hem speciellt de dagar då de är lite längre. Sedan ska det ätas middag och göra läxor. Klockan blir då ganska mycket innan de kommer till ro och det skulle helt enkelt vara bättre om de fick lite lugnare på kvällen när de kommer hem.

4.1.4 En kombination där barnet gör en del läxa på fritidshemmet och en del hemma

En del vårdnadshavare menar att det är bättre för deras barn att få göra läxan på fritidshemmet medan andra menar att det är bättre för deras barn att få göra läxan hemma i lugn och ro. Det finns även vårdnadshavare som menar att en kombination vore det bästa. Vårdnadshavare 9 berättar:

En kombination där barnet gör en del läxa på fritidshemmet och en del hemma. Som förälder vill jag vara delaktig i barnets läxa (Vårdnadshavare 9).

Enligt vårdnadshavare 9 är det bra om barnet kan göra en del av läxan hemma och en del på fritidshemmet. Dels för att de slipper göra allt hemma sent på kvällen när de är trötta och dels för att hen vill vara delaktig i sitt barns läxor.

Andra vårdnadshavare anser att en bra lösning är att ha obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet en dag i veckan och att resten görs hemma tillsammans med en vuxen. Vårdnadshavare 10 berättar:

Obligatorisk läxhjälp en dag i veckan är bra. Då barnen behöver göra lite hemma så att man som vårdnadshavare vet vad dem gör på skolan. Sedan måste man ändå färdighetsträna hemma när det gäller tabeller och glosor (Vårdnadshavare 10).

Vårdnadshavare 10 menar att en dag i veckan är obligatorisk läxhjälp bra och som vårdnadshavare vill vissa gärna vara delaktiga i barnets läxa. Därför anser de att en

kombination då barnet gör en del läxa på fritidshemmet och en del hemma vore bra. Det ska framförallt underlätta för barnen som har läxan gjord när de kommer hem.

4.2 Vårdnadshavares uppfattningar om hur obligatorisk läxhjälp skulle kunna påverka fritidshemmets verksamhet

Här redovisas hur obligatorisk läxhjälp skulle kunna förändra fritidshemmets verksamhet.

4.2.1 Läxhjälp ett par gånger i veckan kan fungera bra

Enligt en del vårdnadshavare skulle det inte skada att ha läxhjälp på fritidshemmet ett par gånger i veckan. De menar att detta inte påverkar verksamheten speciellt mycket mer än att det kräver planering och flexibilitet. Vårdnadshavare 11 berättar:

Avsätter man 30 minuter på fritids 3 dagar i veckan och att alla barn sätter sig med läxan då tror jag att det kan fungera jättebra. Barnen kan säkert ta hjälp av varandra (Vårdnadshavare 11).

Vårdnadshavare 11 menar på att fritidshemmets verksamhet inte påverkas det minsta av att ha läxhjälp några gånger i veckan och att barnen säkert kan hjälpa varandra. Vårdnadshavare 12 berättar:

Barnens läxor är inte så omfattande, kan man dessutom få barnen att hjälpa varandra kan det bli en trevlig stund. Man kan ju också dela upp läxan på flera dagar om det skulle vara någon som tycker att det är jobbigt att sitta för länge, tror inte att fritidsaktiviteterna kommer att påverkas så mycket men det kräver planering och flexibilitet (Vårdnadshavare 12).

Vårdnadshavare 12 anser att barnens läxor inte är så omfattande och fritidsaktiviteterna påverkas inte så mycket av läxhjälp.

4.2.2 Det kommer behövas mer personal

Om det ska vara obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet anser en del vårdnadshavare att det kommer behövas mer personal eftersom det redan nu är många fritidshem som är underbemannade det vill säga många barn och få vuxna. Betydligt mer resurser behövs om obligatorisk läxhjälp ens ska komma på tal tycker dessa vårdnadshavare. Vårdnadshavare 13 berättar:

Som det ser ut idag så skulle det vara förödande då det inte finns personal till den pedagogiska verksamheten som skall hållas för fritidsverksamheten. Ledarna räcker inte till och skulle de tvingas till läxhjälp skulle det bli en katastrof. Att tillsätta mer personal är ett måste (Vårdnadshavare 13).

Vårdnadshavare 13 menar att om det införs obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet så skulle det bli förfärligt eftersom det redan nu inte finns tillräckligt med personal för den verksamheten som borde erbjudas. Därför menar vårdnadshavare 13 att oavsett om det ska erbjudas läxhjälp eller inte så behövs det mer personal. Vårdnadshavare 14 berättar:

Utan mer personal skulle det nog bli tufft. Det är många barn på varje fritids (Vårdnadshavare 14).

Vårdnadshavare 14 anser att det är många barn på fritidshemmet och om obligatorisk läxhjälp införs på fritidshemmen så behövs det mer personal för utan det så skulle det antagligen bli besvärligt.

4.2.3 Fri lek och utevistelse riskerar begränsas

Hur fritidshemmets verksamhet påverkas av obligatorisk läxhjälp finns många olika åsikter kring och en av dem är att den fria leken och utevistelsen påverkas. Vårdnadshavare menar att det kan finnas en risk att barnen inte vistas ute i samma utsträckning och att den fria leken begränsas kraftigt. Vårdnadshavare 15 berättar:

Jag tror att det finns risk att eleverna inte vistas ute i samma utsträckning som idag om det införs obligatorisk läxhjälp. Om det är någonting som ska prioriteras så är det ändå utevistelse och fysisk aktivitet och inte obligatorisk läxhjälp. Det måste vara föräldrarnas ansvar (Vårdnadshavare 15).

Vårdnadshavare 15 anser att om det införs obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet kommer inte eleverna vistas ute i samma utsträckning som tidigare. Vårdnadshavare 15 menar också att det är föräldrarnas ansvar att stå för läxhjälp och inte fritidshemmets ansvar. Vårdnadshavare 16 berättar:

Tänker att det kanske inte blir lika mycket tid över för annan fri lek och ja det blir kanske lite uteaktiviteter (Vårdnadshavare 16).

Vårdnadshavare 16 anser att det kanske inte blir lika mycket fri lek på fritidshemmet om det införs obligatorisk läxhjälp samt lite mindre tid för utevistelse.

4.3 Lärare i fritidshem uppfattningar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet

I följande avsnitt framkommer hur lärare i fritidshem resonerar om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet.

4.3.1 Tilltalande angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet

Majoriteten av lärarna i fritidshem anser att läxhjälp på fritidshemmet inte är att föredra dock ville ett par gärna se det och är för läxhjälp på fritidshemmet samt att det ska införas på fritidshemmet. Lärare i fritidshem A anser att läxhjälp är väldigt bra om det finns resurser till det samt lokaler som erbjuder lugn och ro för de som vill sitta ner och göra sin läxa. Lärare i fritidshem A berättar:

Det är ju så många barn som inte får chansen att sitta hemma i lugn och ro för det är så mycket annat och vissa har inte föräldrar som kan hjälpa till (Lärare i fritidshem A).

Lärare i fritidshem A menar på att det är många barn som inte har den möjligheten att sitta hemma med sina vårdnadshavare till exempel om deras vårdnadshavare har svårt med det svenska språket. Många barn har även aktiviteter efter dem blivit hämtade, vilket gör det svårt att hinna med läxor på kvällen när de kommer hem så pass sent.

Det anses också att läxhjälp bör införas på fritidshemmet då det handlar om ett rättviseskäl. Lärare i fritidshem A berättar:

Jag kan hålla med om att det borde införas men då måste det finnas resurser till det. Därför det är en rättvisesak. Att alla har rätt att klara sig i skolan (Lärare i fritidshem A).

Lärare i fritidshem B anser också att läxhjälp på fritidshemmet är bra och hjälper gärna till och det är något barn som vill göra läxan och behöver hjälp. Men det ska vara frivilligt. Lärare i fritidshem B berättar:

Om barnen vill ha hjälp med läxan då hjälper jag gärna till, men om dom inte är sugna så vill jag inte tjata på dom utan det ska vara frivilligt och speciellt på eftermiddagen efter skolan när man är trött, då tycker jag man ska få chansen och få välja vad man vill göra (Lärare i fritidshem B).

Lärare i fritidshem B menar på att barnen ofta är trötta på eftermiddagen när de kommer till fritidshemmet så att sätta sig med läxor är inget hen tvingar barnen till, utan det ska vara frivilligt. Självklart menar hon att om de skulle vilja göra sina läxor hjälper hen gärna till vid behov.

4.3.2 Kritik angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet

Majoriteten av lärare i fritidshem som intervjuades var emot läxhjälp på fritidshemmet och att det istället skulle ligga på skolans ansvar. De ansåg att tiden inte räcker till, att inte kompetensen finns, att fritidshemmet ska komplettera skolan, inte vara skolans förlängda arm samt att verksamheten skulle påverkas för mycket om det skulle införas läxhjälp på fritidshemmet. Lärare i fritidshem C berättar:

Jag anser att vi inte har den tiden att sitta ner, vi är för lite vuxna. Förr gjorde vi det när vi inte hade så många barn. Nu är det för många barn per vuxen (Lärare i fritidshem C).

Lärare i fritidshem C anser att det både är tidsbrist och personalbrist för att kunna sitta ner och ha läxhjälp med barnen. Det är annorlunda nu än vad det var förr då kunde de sitta ner i lugn och ro eftersom barngrupperna inte var lika stora som de är idag.

En av lärarna i fritidshem säger att hen är lite skeptisk kring detta med läxhjälp på fritidshemmet eftersom det står i läroplanens nya kapitel att fritidshemmet ska komplettera skolan och menar därför på att det beror på i vilket syfte läxan ges. Är syftet endast att hinna ikapp det ett barn missat i skolan handlar det inte om att komplettera skolan. Lärare i fritidshem D berättar:

Jag är lite skeptisk. Om man tittar på nya läroplanen och nya del fyra så står det att fritidshemmet ska komplettera skolan och då är det ju frågan i vilket syfte läxan ges, är det för att man ska hinna i kapp det man inte hunnit på lektionen, då kompletterar man ju inte skolan på det sättet då gör man ju klart istället (Lärare i fritidshem D).

Lärare i fritidshem D menar på att syftet varför läxan ges är viktigt för att eventuellt införa läxhjälp på fritidshemmet eftersom det i läroplanen står att fritidshemmet ska komplettera skolan, vilket det inte gör om läxans syfte är att hinna ikapp det barnen missat på grund av att de gjort annat på lektionen anser hen.

Är syftet ett helt annat menar hen på att då skulle hen kunna vara för det. Hen har även svårt att se hur de skulle kunna styra en aktiv läxhjälp på det fritidshemmet där hen jobbar. Lärare i fritidshem D berättar:

Är syfte att ge en annan syn på det, att man får läxa för att ge en annan liksom bredd om man pratar om geografi kanske eller matematik då jobbar man på ett annat sätt så skulle jag vara för det men det kan vara svårt att genomföra på fritidshemmet, men jag är inte emot att man gör läxan här men att vi skulle styra en aktiv liksom läxhjälp har jag svårt att se (Lärare i fritidshem D).

Lärare i fritidshem D menar att om det finns ett annat syfte med läxhjälpen än att hinna i kapp skulle hen vara för det men menar också att på fritidshemmet där hen jobbar har hen svårt att se att det skulle fungera att ha läxhjälp där. Hen har dock inget emot att de barn som vill göra läxan gärna får sätta sig med den.

En lärare i fritidshem ansåg att hen var mer positiv till läxhjälp under tiden som hen studerade men det har med tiden och efter att hen börjat jobba i den riktiga verksamheten har det försvunnit helt. Lärare i fritidshem E berättar:

Under min studietid var jag lite mer positiv till läxhjälp på fritidshemmet, men under tiden som jag jobbat har det försvunnit mer och mer. Därför att jag som fritidspedagog inte har den kompetensen att lära ut i olika ämnen, lärarna har mer koll på målen och hur man bäst lär ut (Lärare i fritidshem E).

Lärare i fritidshem E menar att den positiviteten kring läxhjälp på fritidshemmet som hen hade under studietiden har försvunnit ju längre tid hen arbetat i verksamheten. Hen anser att hen inte har den kompetensen som lärarna har när det kommer till att lära ut teoretiskt.

4.3.3 Påverkan på fritidshemmets verksamhet

När frågan ställdes kring hur fritidshemmets verksamhet påverkas om det införs obligatorisk läxhjälp var det många olika synpunkter. Allt ifrån att fritidshemmet tappar sin roll till att det inte påverkar speciellt mycket. Några ansåg att de var tvungna att ändra sin verksamhet helt och hållet, även att det kommer bli mycket skolifierat. Några andra menar på att de inte kan göra saker som de vill göra till exempel utedagar eftersom en lärare i fritidshem försvinner till läxhjälpen. Lärare i fritidshem D berättar:

Jag tror det skulle tappa sin roll som ett komplement till skolan utan då blir det en förlängning av skolan snarare. Jag tror inte man skulle behålla samma syfte och vara ett komplement (Lärare i fritidshem D).

Lärare i fritidshem D anser att läxhjälp skulle påverka fritidshemmets roll alldeles för mycket. Att istället för att vara ett komplement till skolan så blir fritidshemmet istället skolans förlängda arm. Hen menar då att fritidshemmets verksamhet påverkas negativt av att införa obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet.

Lärare i fritidshem A anser tvärtom istället, att läxhjälp inte påverkar fritidshemmet verksamhet alls. Hen berättar:

Jag tror inte det påverkar speciellt mycket faktiskt, för att då lägger man kanske läxhjälp två dagar i veckan och dom två dagarna har man inga speciella aktiviteter. Sen så kan man lägga dom andra aktiviteterna efter (Lärare i fritidshem A).

Lärare i fritidshem A menar då på att den verksamheten som finns på det fritidshemmet där hen jobbar inte påverkas alls mycket om det skulle införas obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet. Att de inte har mycket planerade aktiviteter så om några elever sitter på läxhjälp två dagar i veckan påverkar inte den verksamheten.

Lärare i fritidshem E anser att verksamheten på fritidshemmet påverkas om det skulle införas obligatorisk läxhjälp eftersom fritidspedagogiken försvinner. Hen berättar:

Man tappar fritidshemspedagogiken, det blir mer teoretiskt i form av läxor istället för det praktiska som t.ex. skapade och uteverksamhet (Lärare i fritidshem E).

Lärare i fritidshem E menar på att fritidshemmet skulle tappa fritidshemspedagogiken i fall det införs obligatorisk läxhjälp eftersom det blir mer teoretisk med läxhjälpen och då försvinner en del av det praktiska som t.ex. skapande och utevistelse. Hen anser därför att obligatorisk läxhjälp inte är något bra att införa på fritidshemmet.

4.4 Sammanfattning av resultat

De flesta vårdnadshavare är mycket positiva till läxhjälp på fritidshemmet då många barn har långa dagar på fritidshemmet och därefter fritidsaktivitet på kvällen. För läxor finns därför inte tiden till när de kommer hem, då ska lagas mat med mera samt barnen är trötta. Dock anser vårdnadshavare att läxor ska vara obligatoriska utan att det ska finnas som en möjlighet om barnen vill. Några vårdnadshavare anser att läxhjälpen absolut inte ska ligga på fritidshemmets ansvar utan att det är skolans ansvar medan andra vårdnadshavare menar att en kombination kan vara bra, att barnen gör lite av läxan hemma och lite på fritidshemmet. Angående frågan om hur obligatorisk läxhjälp påverkar fritidshemmets verksamhet anser en del vårdnadshavare att läxhjälp kan fungera bra ibland. En del vårdnadshavare anser att det behövs anställas mer personal i fall obligatorisk läxhjälp införs medan andra anser att fri lek och utevistelse skulle begränsas av läxhjälp.

Lärare i fritidshem är precis som vårdnadshavare både positiva och negativa kring obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet. De som är positiva anser att det är bra därför att en del barn inte har möjlighet att få hjälp med läxan hemma och därför är det viktigt om det finns en lugn plats på fritidshemmet där de barnen som vill får arbeta med sin läxa tillsammans med en vuxen. De som ställer sig kritiska till införande av läxhjälp på fritidshemmet menar att det är skolans ansvar, att tiden inte räcker till och att fritidshemmet ska komplettera skolan, inte vara deras förlängda arm. De flesta lärarna i fritidshem anser att fritidshemmets verksamhet skulle påverkas på olika sätt om obligatorisk läxhjälp infördes, att fritidshemmet skulle bli för mycket likt skolan och att man exempelvis skulle behöva dra ner på utedagar för att få tid till läxhjälp. En del lärare i fritidshem anser dock att deras verksamhet inte skulle påverkas speciellt mycket i fall obligatorisk läxhjälp införs.

5 Diskussion

Här nedan följer en diskussion kring vad vårdnadshavare och lärare i fritidshemmet har för uppfattningar angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet samt vilka konsekvenser de anser att fritidshemmets verksamhet skulle kunna få om det införs obligatorisk läxhjälp.

5.1 Positiva angående läxhjälp på fritidshemmet

Analysen visar att vårdnadshavares uppfattningar angående läxhjälp på fritidshemmet utgörs av att det är svårt att motivera sina barn när de kommer hem att göra sina läxor. Barnen är trötta efter en lång dag i skolan och på fritidshemmet. Kanske har de en eller flera aktiviteter efter fritidshemmets verksamhet. Dock är det inte deras mening att den ska vara obligatorisk. Barnen kanske också kan se vinsten med att göra läxorna på fritidshemmet istället för hemma om möjligheten finns, då det finns mer tid för annat. På fritidshemmet finns det också andra barn som kan hjälpa till och som kan behöva hjälp. Analysen visar också att en del av lärarna i fritidshemmet menar att det handlar om rättviseskäl, att en del barn inte har möjligheten att sitta hemma med sina vårdnadshavare på grund av sena kvällsaktiviteter eller då många kan ha svårigheter med svenska språket. Vygotskij (1978) framhåller att lärande sker tillsammans med andra. Det betonar vikten av att elever arbetar med läxorna tillsammans. Därför kan det vara bra om eleverna har möjlighet att sitta tillsammans och arbeta med sina läxor. Lärare i fritidshem menar att barnen gärna får göra sina läxor på fritidshemmet men det ska vara frivilligt. Enligt Vygotskij (1978) behövs också utmaningar för att lära, visserligen kan barn utmana varandra med en vuxen bör finnas som stöd. Enligt Backe-Hansen m.fl. (2013) har Norge infört att alla skolor har en skyldighet att erbjuda läxhjälp till eleverna i årskurs 1-4. Eftersom skolan har skyldighet att erbjuda läxhjälp är inte fritidshemmet inblandad. Enligt Leijne (2014) är läxhjälpen obligatorisk på vissa skolor i Sverige och sker därför under elevens val på skoltid. Inte heller här nämns något angående läxhjälp på fritidshemmet. Sannolikheten är att det inte finns många fritidshem som håller i läxhjälpen numera och på så sätt finns det därför minimalt med forskning. Det vanligaste är att skolan håller i läxhjälpen på ett eller annat sätt. Leijne (2014) tar upp att på vissa skolor finns det en lugn plats för elever att göra läxan medan på andra skolor hjälper ideella organisationer till med läxhjälpen. Enligt Leo (2004) är en del vårdnadshavare positiva till läxor i hans studie och så länge deras barn tycker det är positivt är det bara roligt anser vårdnadshavare.

5.2 Negativa angående läxhjälp på fritidshemmet

Analysen visar att en grupp av vårdnadshavare menar att det inte bör förekomma läxhjälp på fritidshemmet eftersom det inte ligger inom ramen för fritidshemmets verksamhet. Några anser att läxhjälp är bra men det ska ligga på skolans ansvar och inte fritidshemmets. Enligt Gu och Kristoffersson (2015) anser även en del lärare att läxor bör minimeras eller till och med försvinna helt. Lärarna menar att om eleverna skulle arbeta mer effektivt under skoltiden behöver det inte vara nödvändigt att ge läxor. Även vårdnadshavare i denna undersökning instämmer med ett sådant påstående. Leo (2004) framhåller att en del vårdnadshavare anser att de är tveksamma till läxor och funderar på om det är rätt överhuvudtaget att ge barnen läxor. Analysen visar också att lärare i fritidshem menar att kompetensen, personalen och tiden inte finns för att hålla i läxhjälpen på fritidshemmet, fritidshemmet ska komplettera skolan, inte vara dennes förlängda arm. Enligt Strandberg (2013) gynnar en del läxor elever med vårdnadshavare

som har en högskoleutbildning vilket kan leda till orättvisor. Detta ligger i linje med LO:s uppdrag om behov av *lärfritids* med visionen om en likvärdig utbildning oavsett uppväxtvillkor (DN, 2018). Det finns en lösning som många skolor har tagit till och det är att läxhjälpen på skolan är lärarledd. Skolan håller i läxhjälpen och lärare som har mer kompetens kring detta ämne leder läxhjälpen. En ytterligare uppfattning från lärare i fritidshem är vilket syfte som läxan har, handlar det om att hinna ikapp så kompletterar man inte skolan. Om det finns ett annat syfte med läxhjälp på fritidshemmet tål att fundera på, kanske kan en verksamhet med god kvalitet på fritidshemmet utmana barns lärande som även gynnar skolans undervisning. Sannolikt är det så att vårdnadshavare och lärare i fritidshem anser att skolan ska stå för läxhjälpen för att fritidshemmets uppdrag är att komplettera skolan och erbjuda sina elever en situationsstyrd form av undervisning.

5.3 Konsekvenser för fritidshemmets verksamhet

Analysen visar att vårdnadshavare har olika åsikter om vilka konsekvenser obligatorisk läxhjälp kan få för fritidshemmets verksamhet. En del menar att verksamheten inte påverkas speciellt mycket utav att införa läxhjälp ett par gånger i veckan. Det kräver bara planering och flexibilitet. Det är en fördel att barnen hjälper varandra. Medan andra menar att fritidshemmen redan nu är underbemannade och därför behövs det mer personal oavsett om läxhjälp införs eller inte. En del menar att utevistelse och fri lek begränsas i fall det införs läxhjälp och att ansvaret ligger hos vårdnadshavare och inte på fritidshemmet. Analysen visar även att lärare i fritidshem har olika åsikter om vilka konsekvenser läxhjälp kan få för fritidshemmet. Några anser att fritidshemmet inte skulle påverkas alls mycket, medan andra anser att de skulle behöva ändra sin verksamhet helt och välja bort både skapande och uteverksamheten.

Vygotskij (1978) menar att det är viktigt att eleverna lägger stort fokus på det som de ska lära sig och inte det som redan är färdigt. Undervisningen bör därför ha störst fokus på det eleverna ska lära sig. Därför kan det vara bra att avstå från läxor. Speciellt om det är sådana läxor som repeterar som exempelvis glosor.

Enligt Rohlin (2012) bedrevs läsläsning redan på 30 och 40-talet i föregångarna till nutidens fritidshem. Samtidigt som det bedrevs utevistelse och lek. Sannolikt är det så att det går att bedriva en meningsfull verksamhet oavsett om det införs läxhjälp eller inte på fritidshemmet. Den behöver dock inte vara obligatorisk utan varje fritidshem får själva bestämma hur de vill göra. Fritidshemmets uppdrag är att skapa en meningsfull fritid för barn där balansen mellan lärande och undervisning samt frivillighet och delaktighet är en utmaning. Denna studie visar att det inte finns ett givet svar på frågan.

5.4 Vidare forskning

Som förslag på vidare forskning skulle det vara intressant att studera elevers uppfattning om hur fritidshemmet kan komplettera skolans läxhjälp. Vad anser barn att de behöver träna på för att klara skolan bättre och hur kan fritidshemmet i så fall utmana detta. Frågan borde riktas till de barn som nyligen slutat på fritidshemmet och kan se tillbaka på sin vistelse. En framtida fritidshems pedagogik skulle kunna innehålla en frivillig och utmanande läxhjälp eller läxverkstad som ett alternativ bland andra i sin undervisning. Den återkommande frågan om läxans vara eller inte kommer med all sannolikhet att blossa upp igen.

Referenser

Backe-Hansen, Elisabeth, Bakken, Anders. & Huang, Lihong (2013). *Evaluering av leksehjelptilbudet 1.-4. Trinn*. Nova – Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Cooper, Harris M (2007). *The battle over homework, Common ground for administrators, teachers and parents*. 3. edition. Thousand Oaks, Calif: Corwin press, inc.

Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Gu, Limin. & Kristoffersson, Margaretha (2015). Swedish Lower Secondary School Teachers' Perceptions and Experiences Regarding Homework. *Universal Journal of Educational Research* 3 (4): 296-305.

Gummesson, Margit (red). (1992). *Samverkan för utveckling i skola och barnomsorg*. 1. uppl. Stockholm: Allmänna förlaget.

Guovelin, Therese, Johansson, Torbjörn, Müllerström, Berit & Thorwaldsson, Karl-Petter (2018). Kraftigare satsning på fritids ska göra skolan jämlikare. <https://www.dn.se/debatt/kraftig-satsning-pa-fritids-ska-gora-skolan-jamlikare/> [2018-01-26]

Haglund, Björn (2004). *Traditioner i möte: en kvalitativ studie av fritidspedagogers arbete med samlingar i skolan*. Diss. Göteborg: Göteborgs Universitet.

Hellsten, Jan-Olof (1997). *Läxor är inget att orda om*. Pedagogisk Forskning i Sverige årg. 2 nr 3 s. 205-220.

Leijnse, Emma (2014). Läxhjälp till alla ökar gapet. <https://www.sydsvenskan.se/2014-09-25/laxhjalp-till-alla-okar-gapet> [2017-10-15]

Leo, Ulf (2004). *Läxor är och förblir skolarbete: En studie om inställningar till läxor i ett F-9 spår i grundskolan*. Magisteruppsats i utbildningsvetenskap med inriktning mot utbildningsledarskap. Malmö: Malmö Högskola.

Nationalencyklopedin (2004). Hämtad från: www.ne.se

Núñez, José C, Suárez, Natalia, Rosário, Pedro, Vallejo, Guillermo, Valle, Antonio & Epstein, Joyce L (2015). Relationships between perceived parental involvement in homework, student homework behaviors, and academic achievement: differences among elementary, junior high, and high school students. *Metacognition Learning* (2015) 10:375-406.

Ny lärarutbildning (2008). *En hållbar lärarutbildning*. (SOU 2008:109). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Piaget, Jean & Inhelder, Bärbel (1973[1969]). *The psychology of the child*. 3. pr. New York: Basic Books.

Pihlgren, Ann S (red.) (2011). *Fritidshemmet: fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Rohlin, Malin (2001). *Att styra i namn av barns fritid: en nutidshistoria om konstruktionen av dagens fritidshem i samordning med skolan*. Diss. Stockholm: Stockholm Universitet.

Rohlin, Malin (2012). *Fritidshemmets historiska dilemman. En nutidshistoria om konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. (Reviderad 2016). Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2014a). *Skolverkets allmänna råd med kommentarer: Fritidshem*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2014b). *Läxor i praktiken: ett stödmaterial om läxor i skolan*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3340>

Skolverket (2016). *Läxor & läxhjälp*. <https://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/laxor-laxhjalp-1.225166> [2017-10-31]

Skolöverstyrelsen (1962). *Läroplan för grundskolan: Lgr 62*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen (1969). *Läroplan för grundskolan: Lgr 69*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen (1980). *Läroplan för grundskolan: Lgr 80*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Strandberg, Max (2013). *Läxor om och för kulturell mångfald med föräldrars livserfarenheter som resurs – några kritiska aspekter*. Doktorsavhandling i didaktik vid Stockholms universitet.

Trost, Jan (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Ursberg, Maria (1996). *Det möjliga mötet: en studie av fritidspedagogers förhållningssätt i samspel med barngrupper inom skolbarnsomsorgen*. Diss. Lund: Lund Universitet.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisksamhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Westlund, Ingrid (2004). *Läxberättelser: läxor som tid och uppgift*. Linköping: Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap.

Vygotskij, Lev Semenovič (1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Cambridge, Mass.: Harvard U.P.

Bilagor

Bilaga A Missiv till vårdnadshavare

160411

Hej alla föräldrar/vårdnadshavare på X och X!

Mitt namn är Erica och jag är en student från Lärarutbildningen på Linnéuniversitetet i Kalmar som nu är inne på min sista termin på programmet Grundlärare inom Fritidshem. Jag är därför i full gång med att skriva mitt självständiga arbete inom det fritidspedagogiska området. Mitt valda ämne är *Läxhjälp på fritidshemmet*.

Syftet med detta arbete är att undersöka vilka uppfattningar pedagoger och vårdnadshavare har angående förslaget som bland annat Robert Stenkvist (SD) har om det ska finnas obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet som du kan läsa mer om under denna länk (http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Obligatorisk-laxhjalp-under-fr_H30210/?text=true) samt vilka konsekvenser det kan få för fritidshemmets verksamhet.

Jag är därför intresserad av att få veta mer om vad du tycker kring förslaget angående obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet och skulle nu vara tacksam om du skulle vilja hjälpa mig med detta. Att hjälpa mig sker anonymt, det tar cirka 5-10 minuter och det kommer ske genom att du får en enkät som består av sex enkla frågor att svara på. Enkäten kommer att delas ut av mig, tisdagen den 19/4 vecka 16 och jag vill gärna ha tillbaka den innan veckan är slut, dock senast måndagen den 25/4 vecka 17.

Jag kommer självklart att ta hänsyn till Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. Detta innebär att ditt deltagande är frivilligt och om du skulle vilja så kan du när som helst avbryta och därmed ditt deltagande. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt och resultatet kommer enbart att användas i mitt självständiga arbete.

Om ni har några frågor eller funderingar är ni välkomna att kontakta mig för mer information.

Hoppas vi ses och att du ser framemot att hjälpa mig.

Med Vänliga hälsningar

Erica Abrahamsson XXX

Enkätfrågor

1) Är du?

Man Kvinna

2) Vill du att ditt barn ska få läxhjälp på fritidshemmet?

Ja Nej Vet ej

Lämna gärna en kommentar:

3) Om ja: kan du tänka dig att läxhjälp på fritidshemmet ska bli obligatoriskt?

Ja Nej Vet ej

Lämna gärna en kommentar:

4) Skulle det underlätta för dig om ditt barn gör läxan på fritidshemmet i stället för hemma?

Ja Nej Vet ej

Lämna gärna en kommentar:

5) Tror du att det blir bättre för ditt barn om han/hon får göra läxan på fritidshemmet istället för hemma?

Ja Nej Vet ej

Lämna gärna en kommentar:

- 6) Hur tror du fritidshemmets verksamhet påverkas om det införs obligatorisk läxhjälp?**

Bilaga C Missiv till lärare inom fritidshem

170505

Hej!

Mitt namn är Erica Abrahamsson och jag är en student från Lärarutbildningen på Linnéuniversitetet i Kalmar, som nu är i full gång med att skriva mitt självständiga arbete inom det fritidspedagogiska området. Mitt valda ämne är *Läxhjälp på fritidshemmet*.

Syftet med detta arbete är att undersöka vilka uppfattningar pedagoger och vårdnadshavare har angående läxhjälp på fritidshemmet samt vilka konsekvenser det kan få för fritidshemmets verksamhet. Jag är därför intresserad av att få veta mer om dina uppfattningar angående läxhjälp på fritidshemmet samt vilka konsekvenser som fritidshemmets verksamhet kan få om det införs läxhjälp. Detta kommer ske i en intervju som kommer att ta cirka 30-45 minuter.

Jag kommer självklart att ta hänsyn till Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. Detta innebär att ditt deltagande är frivilligt och om du skulle vilja så kan du därmed när som helst avbryta och ditt deltagande. Dina svar kommer att behandlas konfidentiellt och de kommer enbart att användas i mitt självständiga arbete.

Om du har några frågor eller funderingar är du välkomna att kontakta mig för mer information.

Hoppas vi ses och att du ser framemot att hjälpa mig.

Med vänliga hälsningar

Erica Abrahamsson XXX

Bilaga D Intervjufrågor till lärare inom fritidshem

Kön:

Antal år i verksamheten:

Antal barn inskrivna på fritidshemmet:

Vilken ålder på barnen:

Huvudfrågor

- **Vad anser du om läxhjälp på fritidshemmet?** Bra/dåligt?
- Varför bra/dåligt?
- **Anser du att läxhjälp ska införas på fritidshemmet?** Varför/varför inte?
- Om läxhjälp införs på fritidshemmet, vilka skäl kan du se för att göra den obligatorisk?
- Vilka skäl kan du se för att låta läxhjälpen vara frivillig?

- **Erbjuder ni i nuläget läxhjälp där du jobbar?**

- **Om ja:**
- Hur påverkas verksamheten?
- Fungerar det? Varför/varför inte?
- Skulle verksamheten vara annorlunda om läxhjälpen var obligatorisk?
- Varför/varför inte?

- **Om nej:**
- Hur tror du verksamheten på ditt fritidshem skulle påverkas om det införs obligatorisk eller frivillig läxhjälp? Varför?

- **Hur tror du verksamheten generellt påverkas på fritidshemmen om det införs obligatorisk läxhjälp? Varför?**

- **Vad tror du vårdnadshavare anser om (obligatorisk) läxhjälp på fritidshemmet?** Bra/dåligt? Varför/varför inte?

- **Har du varit med om att vårdnadshavare har efterfrågat läxhjälp på fritidshemmet? I så fall, vilka skäl har de angett?**

- **Vad tror du barnen anser om obligatorisk läxhjälp på fritidshemmet?**

Har du varit med om att barn har efterfrågat läxhjälp på fritidshemmet? I så fall, vilka skäl har de angett?

- **Något du vill tillägga?**